

LEV TOLSTOI ANNA KARENINA

*Traducere din limba rusă
de Anca Irina Ionescu*

Lev Nikolaevici Tolstoi (1828–1910), romancier, povestitor, eseist și dramaturg rus, este unul dintre cei mai mari scriitori ai literaturii universale. Tolstoi a creat o operă monumentală, alcătuită din scrieri autobiografice – *Copilăria* (1852), *Adolescența* (1854), *Tinerețea* (1856); romane care sondează sufletul și convingerile morale ale omului, pe fundalul istoric al secolului al XIX-lea – *Război și pace* (1865–1869), *Anna Karenina* (1873–1877), *Învierea* (1899); nuvele și povestiri – *Amintiri din Sevastopol* (1855–1856), *Trei morți* (1859), *Cazacii* (1863), *Prizonierul din Caucaz* (1872), *Moartea lui Ivan Ilici* (1884–1886), *Sonata Kreutzer* (1889–1891), *Stăpân și slugă* (1895), *Părintele Serghi* (1898), *Cuponul fals* (1911; scris în perioada 1896–1904), *Hagi-Murad* (1912; scris în perioada 1902–1904), dar și piese de teatru – *Puterea întunericului* (1886), *Cadavrul viu* (1900) – și scrieri filosofice. Tolstoi a fost și un reformator în domeniul educației și, spre sfârșitul vieții, un comentator al învățăturilor biblice.

CUPRINS

Partea întâi.....	7
Partea a doua.....	171
Partea a treia.....	343
Partea a patra	511
Partea a cincea	627
Partea a șasea.....	787
Partea a șaptea.....	953
Partea a opta.....	1091

I

Toate familiile fericite seamănă între ele, fiecare familie nefericită este nefericită în felul ei.

În casa familiei Oblonski totul era întors cu susul în jos. Soția aflate că soțul avea o relație cu fosta lor guvernantă franceză și îi declarase că nu mai poate trăi sub același acoperiș cu el. Situația dura așa de trei zile, și nu numai cei doi soți sufereau din cauza ei, ci și ceilalți membri ai familiei, ba chiar și servitorii. Toți membrii familiei și servitorii aveau sentimentul că traiul lor împreună n-are rost și că până și într-un han unde se adună întâmplător, oamenii sunt mai legați între ei decât membrii familiei și slujitorii celor doi soți Oblonski. Soția nu ieșea din camerele ei, soțul lipsea de trei zile de acasă. Copiii alergau ca bezmetici prin toată casa. Englezoaica se certase cu intendentă și îi scrisese unei prietene rugând-o să-i caute alt loc; bucătarul plecase de tot cu o zi înainte, chiar în timpul prânzului; bucătăreasa care gătea pentru slugi și vizitiul ceruseră socoteala.

A treia zi după ceartă, prințul Stepan Arkadici Oblonski – Stiva, cum i se spunea în societate – se trezi la ora obișnuită, adică opt dimineața, nu în dormitorul nevastei, ci în birou, pe canapeaua de marochin. Își răsuci trupul greoi și îngrijit pe arcurile divanului ca și când ar fi vrut să adoarmă din nou pentru mult timp, strânse puternic perna în brațe și își

lipi obrazul de ea; dar dintr-odată sări în picioare, se ridică pe divan în capul oaselor și deschise ochii.

„Da, da, cum a fost?” se gândi el, amintindu-și ce visase.

„Da, cum era? A, da! Alabin dădea un prânz la Darmstadt; ba nu, nu la Darmstadt, era un nume american. Da, dar se făcea că Darmstadt e în America. Da, Alabin dădea un prânz pe mese de sticlă, da, și mesele cântau «Il mio tesoro»¹. Nu, nu «Il mio tesoro». Altceva mai bun, și erau niște carafe mici care erau femei”, își aminti el.

Ochii lui Stepan Arkadici sclipiră vesel, și el căzu pe gânduri, zâmbind. „Da, era bine, era tare bine. Erau și alte lucruri excelente acolo, dar nu le poți rosti în cuvinte și nu ai cum să le descrii când ești treaz.” Și, observând o geană de lumină care se furișea pe la marginea draperiei de postav, își dădu repede picioarele jos pe de canapea, căutând pe pipăite papucii tiviți cu marochin auriu pe care îi brodase soția lui (cadou de la ea anul trecut, de ziua lui de naștere) și, după obiceiul vechi de nouă ani, întinse mâna, fără să se scoale, spre locul unde, în dormitor, îi atârna halatul. Și dintr-odată își aminti cum și de ce doarme nu în dormitorul soției, ci în birou; zâmbetul îi dispăru de pe chip și fruntea i se încruntă.

„Of, of, of!” gemu el, amintindu-și tot ce se întâmplase. Și în mintea lui reapărură toate amănuntele cersei cu nevasta, situația lui fără ieșire și sentimentul propriei vinovății, care îl chinuia cel mai rău.

„Da! N-o să mă ierte și nu poate să mă ierte. Și cel mai groaznic e că toată vina e numai a mea, dar eu nu sunt vinovat. Tocmai asta e drama”, își spunea el. „Of, of, of!” mormăia disperat, amintindu-și cele mai cumplite impresii din timpul cersei.

¹ „Comoara mea” (în limba italiană în original), arie celebră din opera *Don Giovanni* de Mozart (n.tr.)

Cel mai neplăcut fusese primul minut, când se întorsese de la teatru, vesel și mulțumit, ținând în mână o pară uriașă pentru soția lui, dar n-o găsisese în salon; spre uimirea lui, n-o găsisese nici în birou și, în cele din urmă, o descoperise în dormitor, ținând în mână biletul nefericit care dezvăluia totul.

Dolly cea veșnic preocupată de griji și de treburi, femeia mărginită, cum o considera el, ședea neclintită cu bilețelul în mână și se uita la el cu o privire încărcată de groază, de disperare și de mânie.

– Ce e asta? Asta? întreba ea, arătând spre bilețel.

Și, când își amintea scena, așa cum se petrece adesea, pe Stepan Arkadici îl chinuia nu întâmplarea ca atare, ci felul în care reacționase la cuvintele soției.

Se întâmplase cu el ceea ce li se întâmplă tuturor oamenilor când sunt surprinși pe neașteptate făcând ceva foarte rușinos. Nu reușise să-și compună o expresie potrivită situației în care se trezise dintr-odată în fața soției, după ce vinovăția îi fusese dată în vileag. În loc să se prefacă jignit, să nege, să se justifice, să-și ceară iertare, ba chiar să rămână indiferent – orice ar fi fost mai bine decât ceea ce făcuse! –, pe fața lui se așternuse dintr-odată, absolut fără voia lui („un reflex al creierului”, își spuse Stepan Arkadici, care era pasionat de fiziologie), zâmbetul lui obișnuit, blajin și tocmai de aceea prostesc.

Nu-și putea ierta acest zâmbet prostesc. Când îl văzuse cum zâmbește, Dolly se cutremurase ca străpunsă de o durere fizică și se dezlănțuise, cu patima ei obișnuită, într-un torent de cuvinte aspre, după care ieșise în fugă din încăpere. Din acel moment nu mai voise să-și vadă soțul.

„Și de vină e numai zâmbetul ăla idiot”, își spunea Stepan Arkadici. „Dar ce să fac? Ce să fac?” se întreba el disperat și nu găsea răspuns.

Stepan Arkadici era un om corect față de el însuși. Nu se putea amăgi și nici nu putea să-și dea asigurări sieși că îi pare rău de fapta lui. Nu putea să se mai căiască acum de ceva ce regretase cu vreo șase ani în urmă, când își înșelase soția pentru prima dată. Nu se putea căi de faptul că el, bărbat de treizeci și patru de ani, chipeș și iubăreț, nu era îndrăgostit de soția lui, mama celor cinci copii în viață și a altor doi morți și care era cu numai un an mai tânără decât el. Îi părea rău numai că nu reușise să se ascundă mai bine de ea. Era însă conștient de dificultatea situației lui și îi părea rău de Dolly, de copii și de el însuși. Poate că ar fi reușit să-și ascundă mai bine păcatele de soție dacă și-ar fi închipuit că vestea aceasta o va zdruncina atât de tare. Nu reflectase niciodată limpede la această problemă, dar avusese impresia vagă că soția sa își dăduse seama de mult că nu-i e credincios și că se făcea că nu vede. Ba i se părea chiar că Dolly, istovită, îmbătrânită, o femeie care nu mai era frumoasă și nu se făcea remarcată prin nimic, simplută, nimic altceva decât o bună mamă de familie, ar fi trebuit, dintr-un simț al dreptății, să fie îngăduitoare cu el. Dar se dovedise exact contrariul.

„Of, ce groaznic! Of, of, cumplit!“ își spunea întruna Stepan Arkadici și nu-i venea **nimic altceva în minte**. „Și ce bine era înainte, ce bine o **duceam împreună!** Dolly era mulțumită, era fericită cu copiii, **eu n-o deranjam cu nimic**, o lăsam să-și vadă de copii, **de gospodărie, așa cum voia**. E drept, nu-i frumos că **ea a fost guvernanta la noi în casă**, nu-i frumos! E trivial și josnic să faci curte propriei guvernante. Dar ce guvernantă!“ (Își aminti viu ce ochi negri și jucăuși avea *m-lle* Roland și ce zâmbet...) „Și totuși, cât a fost

la noi în casă, nu mi-am permis nimic. Și cel mai rău e că Dolly deja... Parcă-i un făcut! Of, of, of! Ei, dar ce, ce să fac?“

Nu exista nici un răspuns, decât acela general pe care îl dă viața celor mai complexe probleme, imposibil de rezolvat: trebuie să trăiești cu gândul la nevoile zilnice, adică să te cufunzi în uitare. Să se cufunde în somn, ca să uite, nu mai putea, cel puțin până la căderea nopții; nu se putea întoarce la muzica pe care o cântau carafele-femei. Nu-i rămânea decât să caute uitarea în somnul vieții.

„O să mai vedem“, își spuse Stepan Arkadici, se ridică în picioare, își puse halatul cenușiu cu căptușeală de mătase albăstră, înnodă ciucurii cordonului și, trăgând zdravăn aer în pieptul lat, se apropie de fereastră cu pasul vioi al picioarelor lui cu vârfurile depărtate, care îi purtau cu ușurință trupul masiv, ridică storurile și sună energic. La auzul soneriei, bătrânul lui prieten, valetul Matvei, intra imediat aducându-i hainele, cizmele și o telegramă. În urma lui Matvei intra și bărbierul cu ustensilele lui.

– Au venit hârtii de la slujbă? întrebă Stepan Arkadici, luând telegrama și așezându-se în fața oglinzii.

– Sunt pe masă, răspunse Matvei și îi aruncă stăpânului o privire întrebătoare și plină de înțelegere. Așteptă puțin, apoi adăugă cu un zâmbet șiret: A fost cineva din partea proprietarului birjei.

Stepan Arkadici nu răspunse nimic, mulțumindu-se să-și arunce ochii la Matvei în oglindă; după privirile care li se încrucișară în oglindă, se vedea că se înțeleg unul pe altul. Ochii lui Stepan Arkadici parcă întrebau: „De ce spui asta? Ce, nu știi?“

Matvei își băgă mâinile în buzunare, depărtă un picior și se uită la stăpânul său în tăcere, binevoitor, cu un zâmbet abia schițat.

– I-am spus să vină duminică, iar până atunci să nu vă mai deranjeze și nici să nu se mai obosească degeaba, spuse el, rostind, se vede, o frază pregătită dinainte.

Stepan Arkadici înțelese că lui Matvei îi ardea de glumă ca să atragă atenția asupra lui. Desfăcu telegrama, o citi, corectând, ca de obicei, pe ghicite cuvintele schimonosite, și se luminea la față.

– Matvei, sora mea, Anna Arkadieвна, sosește mâine, spuse el dând la o parte pentru o clipă mâna lucioasă și rotofeie a bărbierului, care tocmai trasa o potecă rozalie printre favoriții lui lungi și cărlionțați.

– Slavă Domnului! spuse Matvei, arătând prin acest răspuns că înțelege și el la fel de bine ca stăpânul importanța acestei vizite, adică faptul că Anna Arkadieвна, iubită soră a lui Stepan Arkadici, ar fi putut contribui la împăcarea celor doi soți. Singură sau cu soțul? întrebă el.

Stepan Arkadici nu putea răspunde, căci bărbierul îi lucra la buza superioară, așa că ridică un deget. Matvei încuviință din cap în oglindă.

– Singură. Să pregătim camerele de sus?

– Spune-i Dăriei Aleksandrovna! Să hotărască ea!

– Dăriei Aleksandrovna? repetă parcă îndoit Matvei.

– Da, spune-i! Uite, du-i și telegrama și dă-mi de știre ce zice!

„Aha, faceți o încercare“, pricepu Matvei, dar spuse doar atât:

– Am înțeles.

Stepan Arkadici era deja spălat, pieptănat și tocmai se pregătea să se îmbrace, când Matvei se întoarse în încăpere scârțâind din cizme pe covorul moale, cu telegrama în mână. Bărbierul nu mai era.

– Daria Aleksandrova mi-a poruncit să vă transmit că ea pleacă. „N-are decât să facă după cum poștește!“ – adică după cum poștiți, spuse el și, răsând numai cu ochii, își vârî mâinile în buzunare, lăsă capul într-o parte și rămase cu privirile ațintite la stăpân.

Stepan Arkadici tăcu o clipă, apoi pe chipul lui frumos se așternu un zâmbet blajin și oarecum jalnic.

– Ei, ce zici, Matvei? făcu el, clătinând din cap.

– Nu-i nimic, conașule, o să se dreagă, spuse Matvei.

– O să se dreagă?

– Neapărat.

– Așa crezi? Cine-i acolo? întrebă Stepan Arkadici, auzind foșnet de rochie dincolo de ușă.

– Eu sunt, conașule, se auzi o voce plăcută și hotărâtă, și de după ușă se ivi chipul sever și ciupit de vărsat al Matrioniei Filimonovna, dădaca.

– Ce-i, Matrioșa? întrebă Stepan Arkadici, ieșind către ea în ușă.

Deși Stepan Arkadici se făcuse vinovat cu vârf și îndesat în fața soției și își dădea și el seama de asta, aproape toți ai casei, inclusiv dădaca, prietena cea mai bună a Dăriei Aleksandrovna, erau de partea lui.

– Ei, ce este? întrebă el posomorât.

– Conașule, mergeți și cereți-vă iertare încă o dată! Poate dă Domnul! Se chinuiește îngrozitor, ți-e și milă să te uiți la ea, și apoi, toată casa e cu fundul în sus! Conașule, fie-vă milă de copii! Cereți-i iertare, conașule! Ce să-i faci? Dacă-ai vrut distracție...

– Da' nici n-o să mă primească...

– Dumneavoastră faceți-vă treaba! Mila Domnului e mare, rugați-vă la Domnul, conașule, rugați-vă!

– Bine, hai, du-te! spuse Stepan Arkadici, roșind brusc.
 Re: Hai să mă îmbraci! se întoarse el către Matvei și-și scoase
 cu o mișcare hotărâtă halatul.

Matvei ținea cămașa deja pregătită, desfăcută ca un bur-
 lan, suflă o scamă nevăzută de pe ea și o trase cu o plăcere
 vădită peste trupul răsfățat al stăpânului.

III

După ce se îmbracă, Stepan Arkadici se dădu cu par-
 fum, își puse manșetele, distribui prin buzunare cu gesturile
 obișnuite țigările, portmoneul, chibriturile, ceasul cu două
 lăntșoare și brelocuri și, potrivit și batista și simțindu-se
 curat, parfumat, sănătos și într-o formă fizică excelentă,
 cu tot necazul lui, porni țopăind ușor pe fiecare picior spre
 sufragerie, unde îl așteptau deja cafeaua și, alături de ea,
 scrisorile și hârtiile de la slujbă.

Se așeză și citi scrisorile. Una dintre ele era cât se poate
 de neplăcută – de la un negustor care cumpăra o pădure de
 pe moșia soției. Pădurea aceasta trebuia neapărat vândută,
 dar acum, până nu se împăca cu soția, nu putea fi vorba de
 așa ceva. Cel mai supărător lucru era că, în felul acesta, în
 chestiunea împăcării viitoare cu soția se amestecau și inte-
 rese financiare. Iar la gândul că s-ar putea lăsa condus de
 aceste interese, că va căuta să se împace cu soția ca să poată
 vinde pădurea, Stepan Arkadici se simțea profund jignit.

Termină de citit scrisorile și trase spre el teancul de hârtii
 de la serviciu. Răsfoi rapid două dosare, făcu câteva obser-
 vații cu un creion gros, apoi împinse dosarele la o parte și
 luă cafeaua; în timp ce o bea, desfăcu ziarul de dimineață,
 încă umed, și începu să-l citească.

Stepan Arkadici primea și citea un ziar liberal, nu de
 extremă liberală, ci de orientarea adoptată de majoritatea
 oamenilor. Și, deși nu-l interesau, de fapt, nici știința, nici
 arta, nici politica, susținea cu tărie opiniile majorității și
 ale ziarului său cu privire la aceste chestiuni și nu le schim-
 ba decât atunci când le schimba majoritatea sau, mai bine
 spus, nu le schimba, ci ele singure începeau să se schimbe
 în mintea lui pe neobservate.

Stepan Arkadici nu-și selecta nici orientările, nici opi-
 niile, ci aceste orientări și opinii veneau singure către el,
 tot așa după cum nu alegea forma pălăriei sau a sacoului,
 ci le lua pe cele care se purtau. Și, trăind într-o anumită so-
 cietate, având nevoie de o anumită activitate a minții, care
 se dezvoltă de regulă la vârsta maturității, părerile îi erau
 la fel de necesare ca și pălăriile. Iar dacă exista un motiv
 pentru care prefera orientarea liberală celei conservatoare,
 pe care o urmau de asemenea destul de mulți oameni din
 anturajul lui, acesta era nu că ea i s-ar fi părut mai rațională,
 ci că era mai aproape de modul lui de viață. Partida libe-
 rală susținea că în Rusia totul merge prost, și, într-adevăr,
 Stepan Arkadici avea multe datorii, și banii nu-i ajungeau
 nici pe departe. Căsătoria, susținea partida liberală, este
 o instituție depășită, care trebuie refăcută, și, într-adevăr,
 viața de familie nu-i procura cine știe ce bucurii lui Stepan
 Arkadici, îl obliga să mintă și să se prefacă, ceea ce era îm-
 potriva firii lui. Partida liberală spunea, sau, mai bine zis,
 lăsa să se subînțeleagă că religia nu e decât un frâu pentru
 partea barbară a populației, și, într-adevăr, Stepan Arkadici
 nu putea răbda nici un tedeum oricât de scurt fără să-l doară
 picioarele și nu înțelegea la ce servesc toate acele cuvinte
 pompoase și înfricoșătoare despre lumea cealaltă, când și
 pe lumea asta viața putea fi foarte veselă. În plus, lui Stepan
 Arkadici, iubitor de glume vesele, îi plăcea să-l pună uneori